MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro
Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Saimaan kalastuksesta on päätettävä Saimaalla, eikä EU:ssa tai ympäristöministeriössä. **MAAKUNTAJOHTAJA MATTI VIIALAINEN SAVON SANOMISSA**

Suomi on laman reunalla

EU:n talouskomissaari Olli Rehn sanoi Porissa sen, mikä kyllä tiedetään, mutta mistä vaietaan. Suomi on laman reunalla. Askel eteenpäin ja olemme pahassa pudotuksessa.

Vielä vähän aikaa sitten Suomi oli ylijäämätalous. Julkisen talouden tila oli varsin hyvä; verotulot kasvoivat ja valtion velkaa pystyttiin pienentämään. Suomi yli yksi harvoista maista, jotka jatkuvasti täyttivät myös kuuluisat emukriteerit velan, julkisen vajeen ja inflaation osalta.

Asiat ovat kuitenkin muuttuneet nopeasti. Suomen talous on kokenut rajun rakennemuutoksen. Metsäteollisuus on sulkenut tehtaita ja siirtänyt niitä ulkomaille. Muutosta kuvaa parhaiten se, että kun Suomi oli aiemmin paperintuotannon suurvalta, sanomalehtipaperia tehdään enää yhdessä tehtaassa.

Suomi niiaa pahasti myös elektroniikka-alalla. Suomen ylpeys Nokia on vain varjo entisestään, kun yhtiö on joutunut saneeraamaan tuhansia ja taas tuhansia työpaikkoja Suomesta.

Talouskomissaari Rehn nosti esille kestävyysvajeen ja kilpailukyvyn puutteen. Nämä asiat tietysti liittyvät toisiinsa. Jos ei ole kilpailukykyä, vienti piiputtaa ja sen seurauksena häviää tuotannollisia työpaikkoja. Kun työttömyys lisääntyy, myös valtio alkaa voida huonosti. Verotulojen ehtyessä vajetta paikataan velalla.

Jatkuvalla velanotolla on kuitenkin lyhyet jäljet. Nykyisen kokoinen velka ei Suomelle ole vielä iso ongelma, mutta jokainen uusi velkaeuro pahentaa tilannetta. Suomen valtio velkaantuu joka vuosi lisää noin kahdeksan miljardin verran. Näin ei voida enää jatkaa.

Suomen Pankin pääjohtaja Erkki Liikanen muistutti, että talouskriisissä ei ole kysymys satunnaisesta tai tilapäisestä ilmiöstä. Suomessa on käynnissä rakennemuutos, joka kestänee pitkään. Vanhoja työpaikkoja häviää ja uusia syntyy. Vastaavia muutoksia taloushistoriassa tapahtuu aina muutaman vuosikymmenen välein.

Historian tarkastelu onkin terveellistä. Sotien jälkeen Suomeen luotiin vahva puuhun ja metalleihin perustuva perusteollisuus. Tätä seurasi vuosisadan lopussa elektroniikkateollisuuden nousu Nokian johdolla. Nyt ollaan siirtymässä jälleen uuteen vaiheeseen.

Suomi elää ylimenokautta, joka saattaa kestää hyvinkin pitkään. Tilannettamme heikentää vielä se, että koko EU-alue on kriisissä. EU-alueen lama jatkuu niin pitkälle kuin silmä siintää.

Olli Rehn sanoi ääneen ikävän totuuden: Suomi on lähellä lamaa.

Jotta välttyisimme Espanjan ja Italian kohtalolta, on tehtävä reippaita ratkaisuja. Porin puheissa vilahteli sana tulopoliittinen kokonaisratkaisu.

Jos vanhat merkit pitävät paikkansa, jonkinlaista tupoa ryhdytään kasaamaan. Tupo ei silti ole itsessään mikään pelastus eikä taikatemppu. Tupo ei voi olla itsetarkoitus.

Tärkeintä olisi sopia niistä toimista, joilla suomalaisen tuotannon kilpailukykyä parannetaan. Tämä tarkoittaisi silloin sekä hyvin maltillista palkkaratkaisua että sopimista tulevaisuuden satsauksista.

Työmarkkinajärjestöt tekevät aina mielellään ratkaisuja, joissa pääpaino on veroheloituksissa. Laskun lähettäminen valtiolle on vanhaa kansanperinnettä. Tässä tilanteessa se vain pahentaisi kestävyysvajetta entisestään.

Kataisen hallitus ei ole ollut omimmillaan tulopolitiikassa tähänkään asti. Viime kevään yritysveroratkaisussa hallitus toimi hetkellisen mielijohteen varassa päämäärättömästi. Jos verot ovat nyt osa pakettia, ei vastaavaan sekoiluun ole varaa.

Olli Rehn kaipasi unilukkaria talouspolitiikkaan ja puhui laajasta yhteistyöstä. Pelkkä tuloratkaisu ei riitä kurssin korjaamiseksi vaan vaaditaan isompi ohjelma. Kysymys on toimenpiteistä, joilla luodaan uusia työpaikkoja luodaan tulevina vuosina.

Nykymenolla Suomi putoaa lamaan. Tämän ymmärtäminen on ratkaisun ydin.

> **Nykymenolla Suomi putoaa lamaan.**

Pankki kaukana

Pankit ovat jatkaneet konttoriverkostonsa karsimista. Viime vuonna Suomessa suljettiin lähes sata konttoria, näistä puolet maaseudulla.

Pankkiasiointi on siirtynyt nopeasti verkkoon. Konttoriin tulee asiaa harvemmin. Myös käteisen käyttö on vaihtunut maksukortteihin, ja liikuteltavat maksupäätteet ovat varsin yleisiä jo torikaupassakin.

Pankkikonttoreiden katoaminen ei kuitenkaan ole ongelmatonta. Rahatalouden toimivuuden kannalta asiakkaan on saatava pankeilta myös henkilökohtaista palvelua. Erityisesti maaseudulla tällaiseen palveluun alkaa olla usein liian pitkä matka.

Suomen Pankissa on jo huolestuttu siitä, kuinka kansalaisten oikeus pankkipalveluihin toteutuu (MT 19.7.). Kaikkea palvelua ei voi siirtää itsepalveluksi nettiaikanakaan – sitä paitsi heikkojen tietoyhteyksien vuoksi nettikään ei ole kaikkien käytettävissä.

Matka konttorin laina- ja neuvontapalveluihin voi maaseudulla olla jo kymmeniä kilometrejä. Samalla kärsii myös mahdollisuus kilpailuttaa palveluja.

Kenties vielä suurempi ongelma on käteisnostojen vaikeutuminen. Käteistä tarvitaan edelleen moneen asiaan, eikä viidesosa suomalaisista muuta maksuvälinettä käytäkään.

Suomessa on jo yli kymmenen kuntaa, joista pankkiautomaatti puuttuu kokonaan. Kilpailuja kuluttajaviraston ylijohtaja Päivi Hentunen arvioikin, että automaateista vastaava Automatia on unohtanut lupauksensa kattavan verkoston ylläpidosta.

Toimiva rahoitusjärjestelmä on talouden moottori ja polttoaine. Käteinen kuuluu järjestelmään oleellisena osana, jonka saatavuutta pitää myös viranomaisten valvoa.

Toimivan talouden lisäksi kyse on myös turvallisuudesta. On huono asia, jos maalla asuvat joutuvat pitämään käteistä kotona ”varastossa”.

VIERASYLIÖ

Ruuan alkuperän pimittäminen ei kannata

Keskustelu lihan alkuperätiedon ilmoittamisesta pakkausmerkinnöissä on käynyt vilkkaana grillikauden ollessa kuumimmillaan.

Helsingin Sanomat yritti selvittää brasilialaisen lihan tarkempaa alkuperää kohdaten melkoisia haasteita sekä kotimaassa että lihan alkulähteillä. Juttusarjan inspiroimina kuluttajat ryhtyivät internetin keskustelupalstoilla neuvomaan toinen toisiaan suosimaan lähiruokaa.

Syö lähiruokaa, niin tiedät, mistä ruokasi tulee ja miten se on tuotettu. Vaan onko näin?

Pian sen jälkeen MTV3 toi esille, ettei lähiruualta kuulostava tuote olekaan alkuperältään aina sitä, miltä se vaikuttaa. Muun muassa Pohjois-Karjalassa alkuvuodesta lanseerattu Makuja Pohjois-Karjalasta -merkki ei ota kantaa raaka-aineen alkuperään, vaan se takaa ainoastaan työn paikallisuuden.

Markkinoilla on myös muita merkkejä, joissa kotimaisuuteen viittaavista ilmaisuista ei yksiselitteisesti käy ilmi, tarkoitetaanko sillä raaka-aineen vai valmistusmaan alkuperää.

> **”Lähes 60 prosenttia kuluttajista haluaisi mahdollisuuden jäljittää lihan tuotantoketju aina tilalle asti.”**

Kuluttajille alkuperätieto tärkeä

Nettikeskusteluista päätellen osa kuluttajista heittää grilliin huolettomasti lihaa kuin lihaa, alkuperästä, marinoinneista tai tuotantotavoista välittämättä. Varsin moni kuitenkin tuo esille kiinnostuneisuutensa – ja kokee oikeudekseen saada tietää – mistä ruoka tulee, ja kuinka se on tuotettu.

Samaan viittaavat useat viimeaikaiset kuluttajatutkimukset. Esimerkiksi TNS Gallupin kesän kynnyksellä tekemä tutkimus, jonka mukaan kohut ovat lisänneet suomalaisten kiinnostuneisuutta ruoan alkuperää kohtaan (HS.fi/talous 20.6.2013).

Myös MTT:n viime vuoden puolella toteuttaman kuluttajatutkimuksen mukaan lähes 60 prosenttia vastaajista haluaisi mahdollisuuden jäljittää lihan tuotantoketjun aina tilalle asti. Vastaajista 95 prosenttia sanoi ostavansa kotimaista sianlihaa aina, kun se vain on mahdollista.

Tärkein syy valita kotimaista oli halu tukea suomalaista tuotantoa. Lisäksi kotimaisen lihan turvallisuuteen ja tuotantotapoihin luotettiin enemmän kuin ulkomaiseen. Vastaajista lähes 80 prosenttia piti suomalaisia lihatuotteita turvallisempina kuin muualla Euroopassa tuotettuja.

Kuluttajat ilmaisivat myös halunsa päästä lähemmäksi ruuan tuotantoa.

Kyselyn mukaan lähes 90 prosenttia kuluttajista sanoo ostavansa tuoretta sianlihaa useimmin super- tai hypermarketista, vaikka mieluiten he ostaisivat sianlihan suoraan pientuottajalta tai tilalta, koska näin tuotteen alkuperästä voisi varmistua omin silmin ja tuotteelle alkaisi muodostua tarina.

Paikallisuus vetoaa kuluttajiin

Miksi raaka-aineen alkuperää ei aina kerrota tai se hämärretään?

Kotimaisuus on hyvin monille kuluttajille ruuan ostopäätöksiin vahvasti vaikuttava tekijä. Toiseksi lähiruoka on tällä hetkellä vahva ruokatrendi.

Lähiruoka on monelle kuluttajalle enemmän kuin kotimainen ruoka. Se on paikallista, tuoretta, maukasta, jäljitettävää, rehellistä ja luotettavaa. Siksi sitä ostetaan ja siksi siitä maksetaan.

Ei ole siis yllättävää, että joillakin yrityksillä on suuri houkutus ratsastaa lähiruuan maineella ja ottaa siitä kaikki hyöty irti varsinkin tilanteessa, jossa lähiruuasta ei ole yhtä virallista määritelmää, eikä yhtenäistä, kansallista lähiruokamerkkiä ole olemassa.

> **”Kuluttajan pettymys on sitä suurempi, mitä hyväuskoisempi hän jälkikäteen huomaa olleensa.”**

Kuluttajien luottamus on yrityksille arvokas

On kuitenkin lyhytnäköistä koetella kuluttajien luottamusta.

Muutama vuosi sitten tehdyn, ruokaketjun toimijoille suunnatun kyselyn mukaan juuri kuluttajien luottamuksen säilyttäminen nähtiin tärkeimpänä ruokaketjun yrityksen liiketoimintaan vaikuttavana tekijänä tulevaisuudessa.

Kannattaako luottamusta riskeerata? Kuluttajan pettymys on sitä suurempi, mitä hyväuskoisempi hän jälkikäteen huomaa olleensa.

Lisäksi on syytä huomata, että lähiruoka -termin holtittomasta käytöstä voi olla haittaa myös yrittäjäkollegoille.

Käyttämällä paikalliseen ruokaan viittaavia ilmaisuja harhaanjohtavasti saaden näin kuluttajien luottamuksen lähiruokamerkintöjä kohtaan järkkymään, viedään myös paikallisista raaka-aineista tehtyä ruokaa tarjoavilta paikallisilta yrityksiltä olennainen kilpailutekijä pois.

Sen sijaan, että markkinoinnissa yritetään arvioida tiedon pimittämisen kriittistä pistettä tai vedota lain edellyttämiin minimivaatimuksiin ilmoittaa raaka-aineen alkuperä, tulisi läpinäkyvyydestä kehittää kilpailuvaltti.

Oleellinen kysymys on, kuinka hyvin ruokaketjun yritykset ovat tähän mennessä hyödyntäneet mahdollisuuden erilaistua läpinäkyvyyden avulla, oli raaka-aine sitten kotimaista tai ulkomaista?

Yritykset voisivat hyödyntää kuluttajien kiinnostuneisuuden tuotteen alkuperästä ja tuotantotavoista kertomalla tuotteen matkasta alkutuotannosta kauppaan. Mikäli siinä vaiheessa syntyy epäilys, etteivät kuluttajien kannalta oleelliset tiedot ehkä kestä heidän tarkasteluaan, olisi se selkeä signaali yrityksille tarpeesta pohtia omaa vastuullisuusstrategiaansa ja arvioida, haluaako se toimia edelleen osana sen tyyppistä arvoketjua.

Kuluttajien näkökulmasta oikeudenmukaiselta tuntuisi mahdollisuus saada tietää kuluttajan ostovalintojen kannalta oleellisista tekijöistä rehdisti ja helposti, ilman tulkinnan, epäilyn tai lisäselvittämisen tarvetta.

JAANA KOTRO
Kirjoittaja työskentelee tutkijana Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT:ssä.

RAHIKAINEN

LEHTIKATSAUS

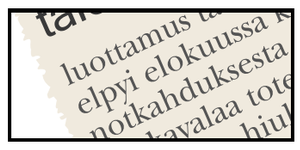

Kovaa puhetta palkoista

Länsi-Suomi ja **Keskisuomalainen** ruotivat pääkirjoituksissaan Suomen Yrittäjien Jussi Järventauksen ehdotusta palkansaajien lomarahojen ja pekkaspäivien poistamisesta.

”Lomarahoja alettiin aikoinaan maksaa, jotta työntekijät palaisivat töihin kesälomien jälkeenkin. Nykyisin tällaista uhkaa ei enää ole.”

”Pekkaset keksittiin takavuosina ratkaisuksi, kun palkkoja ei haluttu nostaa. Annettiin siis lisää vapaata työntekijöille.

”Jos niistä luovutaan, se tietää merkittävää palkanalennusta työntekijöille.

”Yrittäjäpomon ulostuloa ei voi kuitata kevyenä kesäheittona. Se oli ”harkittu rikos”, jolla osaltaan pohjustetaan syksyn työmarkkinaneuvottelujen kierrosta.”

”Leikitään ajatuksella, että lomaetuuksia heikennettäisiin. Vientiyritysten kilpailukyky paranisi jonkin verran, mutta vastaavasti kotimarkkinoilla toimivien yritysten toiminta vaikeutuisi. Palkansaajien tulojen vähennys heikentäisi ostovoimaa, lisäisi kuluttajien varovaisuutta ja vaikuttaisi välittömästi työllisyyteen negatiivisella tavalla.

Mikä sitten olisi vaihtoehto? Miten Suomi saadaan uuteen nousuun?

Pelin ratkaisee lopulta se, osataanko Suomessa tehdä, markkinoida ja myydä tuotteita, joilla on kysyntää.”

Keskisuomalaisen mielestä provosointi saattaa hankaloittaa vaikeiden asioiden sopimista.

”Syksyn työmarkkinaneuvotteluista on tulossa tiukat. Siksi neuvottelujen alla provosoivien heittojen kanssa olisi hyvä olla tarkkana, jotta ne eivät suotta nostata lämpöä etukäteen ja vaikeuta asetelmia.”

”EK:n puheenjohtaja Ilpo Kokkila korostaa, että työmarkkinajärjestöjen pitäisi pystyä puhumaan vaikeista asioista kuten eläkeiästä ja työurien pidentämisestä.”

”Kokkila on oikeassa. Eläkeiästä olisi keskusteltava viimeistään nyt eikä lykättävä asiaa eteenpäin.”

KOLUMNI: NIKLAS HOLMBERG

Setä Samulin silmien alla

Ei ollut varmaan kenellekään yllätys, että Yhdysvallat harjoittaa vakoilua.

Valtiot ovat vakoilleet toisiaan niin kauan, kuin niitä on ollut olemassa.

Edward Snowdenin paljastaman nuuskinnan laajuus on kuitenkin häkellyttävää.

USA vakoilee käytännössä kaikkea maailman tietoliikennettä. Luettaviksi päätyvät tasapuolisesti niin vihollisten, liittolaisten, kuin omienkin kansalaisten viestit.

Eurooppalaiset närkästyivät, kun selvisi, että Yhdysvallat salakuuntelee myös EU:n virastoja. Itse kuuntelu tuskin on kovinkaan vaarallista. Vuotokulttuuristaan tunnetun EU:n salaisuudet kun voi lukea päivän Financial Timesista.

Ja vaikka saisikin salaa kuulla, että EU:ssa valmistellaan jotain, voi valmistautua siihen, että asia ehtii muuttumaan jäsenmaiden riidellessä vielä moneen kertaan.

Vapaakauppaneuvottelut ovat oikeastaan ainoa asia, jossa amerikkalaiset voisivat hyötyä salakuuntelusta. Voi auttaa, jos tietää etukäteen mitä vastapuoli aikoo neuvotteluissa tarjota, ja kuinka pitkälle se on valmis joustamaan.

> **USA:n tiedustelubudjetti on suunnilleen yhtä suuri kuin EU:n maatalousbudjetti.**

niklas.holmberg@maaseuduntulevaisuus.fi

Periaate on kuitenkin tärkeä. Kumppanuuteen kuuluu luottamus, eivätkä piilotetut mikrofonit ainakaan vahvista sitä.

Yhdysvalloissa salakuuntelulla ja hämärillä tiedusteluoperaatioilla on pitkät perinteet. Lähes jokainen Amerikan presidentti on jäänyt kiinni jonkinlaisista väärinkäytöksistä.

Poikkeusta ei muodosta myöskään puhtoisena pidetty Barack Obama.

Sananvapauden ja avoimuuden puolesta saarnannut presidentti on pannut toimittajien puhelut kuunteluun ja määrännyt viranomaiset jahtaamaan ja pelottelemaan mahdollisia vuotajia. Edes Watergate-skandaaliin kaatunut Richard Nixon ei käynyt kriittisen median kimppuun yhtä suurella voimalla.

Kun diktatuurivaltio Jemen oli vapauttamassa toimittajaa joka paljasti USA:n ohjusiskun tappaneen naisia ja lapsia, Obama piti henkilökohtaisesti huolen, että toimittaja pysyy kalterien takana.

Amerikkalainen tiedustelu- ja turvallisuuskoneisto on kuin suoraan George Orwellin romaanista. Pelkästään salakuunteluvirasto NSA:n leivissä työskentelee arviolta 40 000 ihmistä. Sitä voi verrata vaikka byrokratiahirviönä pidettyyn EU-komissioon, jossa direktiivejä sorvaa vaivaiset 23 000 palkollista.

Kapitalismin ihmemaassa suurin osa vakoilusta on ulkoistettu yksityisille yrityksille, jollaisen palveluksessa vuotaja-Snowdenkin työskenteli.

NSA on vain pieni osa maan turvallisuuskoneistoa. Liittovaltiolla on yhteensä 16 eri tiedustelupalvelua. The Washington Post-lehden pari vuotta vanhan selvityksen mukaan huippusalaisissa tehtävissä työskentelee Yhdysvalloissa yhteensä 854 000 henkilöä.

Se on kaksi kertaa kaikkien Suomen kuntien työntekijämäärä.

Suurten byrokratioiden tapaan, myös Yhdysvaltojen vakoilukoneisto on kuuluisa tehottomuudestaan.

Valtavista resursseistaan huolimatta USA:n tiedustelu ei kyennyt varoittamaan sen paremmin Pearl Harborin hyökkäyksestä kuin syyskuun 11. iskuistakaan. Ohi menivät niin Neuvostoliiton romahtaminen kuin Iranin vallankumous.

Arvostelijoiden mukaan tavallisten kansalaisten vihjeiden ja normaalin poliisitoiminnan avulla on estetty enemmän terrori-iskuja, kuin maailman kaikkien sähköpostien avaamisella.

USA:n siviilitiedustelun budjetti on suunnilleen yhtä suuri kuin EU:n maatalousbudjetti. Sen päälle menee vielä parikymmentä miljardia sotilaiden tiedustelukuluja.

Kumpikohan lisää enemmän kansalaisten turvallisuutta?

Se että pöydässä on varmasti ruokaa, vai se, että jossain vakoilukeskuksessa tiedetään kenelle Matti ja Maija ovat viikon aikana soitelleet.

Amerikassa ylväät arvot ja karu todellisuus ovat aina olleet kaukana toisistaan.

Tietoliikenteen kehitys on tehnyt ihmisten seuraamisesta niin helppoa, että valtioiden lisäksi meitä valvovat hakukoneyhtiöt ja osuuskaupat.

Tiedonkeruuta voi aina perustella rikollisuuden torjunnalla tai paremmin osuvalla mainonnalla. Tieto on kuitenkin valtaa.

Kannattaa pohtia kenelle sitä haluaa antaa.